

برکت و

عمر برکت در قرآن

دکتر محمد حماد سلمانپور

عضو هیأت علمی دانشکاه خوارزم و

رییس دانشکده علوم قرآنی شیراز

سرشناسه: سلمانپور، محمد جواد، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور: برکت و عمر بابرکت در قرآن/ محمد جواد سلمانپور.
مشخصات نشر: تهران: سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ۲۴۴ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۲-۳۸۰-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابخانه:

موضوع: طول عمر - جنبه های مذهبی - اسلام
موضوع: طول عمر - جنبه های قرآنی
شناسه افزوده: سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۴ب۸۴/س/ BP۲۳۲/۶۵
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۵
شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۹۷۷۵۸

شرکت چاپ انتشارات اسوه

برکت و عمر بابرکت در قرآن

مؤلف: دکتر محمد جواد سلمانپور

ناشر: انتشارات اسوه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه بزرگ قرآن کریم (۱۴-۶۶۴۲۲۱۱-۰۲۵۱)

نوبت چاپ: اول

سال نشر: ۱۳۹۱

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

بهاء: ۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۲-۳۸۰-۱

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

مراکز پخش:

فروشگاه و نمایشگاه دائمی تهران: خیابان انقلاب، ابتدای پل کالج، روبروی خیابان خارک، پلاک ۷۸۷

تلفن: ۶۶۴۱۸۰۹۹ و ۶۶۴۰۱۷۴۷ فاکس: ۶۶۴۱۸۰۲۲

فروشگاه و نمایشگاه دائمی قم: خیابان ارم، مقابل پاساژ قدس. تلفن: ۷۷۴۱۲۸۲ فاکس: ۷۷۳۷۶۶۰

www.Osvehpublish.com

www.Osveh.ir

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار.....	۱۵
۱- فصل اول، مقدمه.....	۱۹
۱-۱- تفاوت سازها و آهنگی حق.....	۲۰
۱-۲- تصریح قرآن به تفاوت.....	۲۱
۱-۳- راز تفاوت ها.....	۲۶
۲- فصل دوم، ماهیت و حقیقت برکت عمر.....	۳۳
۲-۱- مفهوم شناسی برکت.....	۳۴
۲-۱-۱- پیشینه کلمه برکت.....	۳۴
۲-۱-۲- مفهوم برکت در ادیان پیش از اسلام.....	۳۵
۲-۱-۳- برکت در فرهنگ عامه.....	۳۷
۲-۱-۴- راه دست یابی به مفاهیم نهفته در کلمه برکت.....	۳۸
۲-۱-۵- نظر لغویین در معنای برکت.....	۳۸
۲-۱-۶- تحلیل دو کاربرد در فرهنگ عامه.....	۴۰
۲-۲- تحلیل موارد کاربرد مشتقات برکت در قرآن.....	۴۱
۲-۲-۱- واژه تبارک.....	۴۱
۲-۲-۲- واژه بارک.....	۴۵
۲-۲-۳- واژه بورک.....	۴۶
۲-۲-۴- واژه بارک.....	۴۷

۵۱	۲-۲-۵-واژه مبارک
۵۷	۲-۲-۶-واژه برکات
۵۹	۲-۲-۷-آیات مشتمل بر واژگان هم مضمون برکت
۶۲	۲-۳-برکت مفهومی اضافی
۶۳	۲-۴-برکت مفهومی غیر نسبی
۶۴	۲-۵-برکت مفهومی اشتدادی
۶۵	۲-۶-برکت مفهومی قابل زوال
۶۵	۲-۷-نسبت انسان با برکت
۶۶	۲-۸-نسبت اصل خلقت و برکت
۶۷	۲-۹-نسبت غیب با مفهوم برکت
۶۷	۲-۱۰-نسبت محدود با نامحدود در برکت
۷۴	۲-۱۱-منشأ برکت
۷۶	۲-۱۲-ضرورت اسباب در تحقق برکت
۷۶	۲-۱۳-نسبت انسان با برکت
۷۷	۲-۱۴-تجلی تأثیر متقابل امور غیبی و مادی در حقیقت برکت
۷۹	۲-۱۵-عمومیت استعداد برکت در تمام موجودات
۸۰	۲-۱۶-اتمام نعمت در حقیقت برکت
۸۲	۲-۱۷-رابطه برکت با معنای عام اتمام نعمت
۸۲	۲-۱۸-عمر با برکت یا حیات طیبه
۸۷	۲-۱۸-۱-تأثیر گذاری دز جهت تعالی
۸۷	۲-۱۸-۲-اعمال مدیریت
۸۷	۲-۱۸-۳-قدرت تسلط
۸۷	۲-۱۸-۴-آرامش بخش
۸۸	۲-۱۸-۵-محبوبیت و مقبولیت

۱۸-۲-قدرت تمیز.....	۸۹
۱۹-۲-اخراج از ظلمت به نور و عمر با برکت.....	۸۹
۲۰-۲-برکت عمر گنجایش نامحدود در ظرف محدود.....	۹۸
۲۱-۲-شهیدان و عمر با برکت.....	۹۹
۲۲-۲-عرفای حقیقی و عمر با برکت.....	۱۰۰
۲۳-۲-نسبت عمر با زمان و حقیقت برکت عمر.....	۱۰۵
۲۴-۲-برکت عمر و زمان تقویمی.....	۱۰۶
۳-فصل سوم، شاخص عمر با برکت.....	۱۱۱
۱-۳-تسلط بر زمان.....	۱۱۳
۲-۳-تسلط بر زندگی.....	۱۱۴
۳-۳-تسلط بر مرگ.....	۱۱۸
۱-۳-۳-استمرار حیات پس از مرگ.....	۱۱۹
۲-۳-۳-حقیقت زندگی و مرگ.....	۱۲۰
۴-۳-تسلط بر اعمال و رفتار.....	۱۳۱
۵-۳-تسلط بر حالات باطنی و روحی.....	۱۳۲
۶-۳-تسلط بر قوای باطنی.....	۱۳۵
۷-۳-تسلط بر دلها.....	۱۳۷
۸-۳-فایده بخشی همگانی.....	۱۴۳
۹-۳-واسطه بارش خیرات.....	۱۴۴
۱۰-۳-سنگ صبور و گوش آرامش بخش.....	۱۴۵
۱۱-۳-مجیب.....	۱۴۶
۱۲-۳-سند اصالت و الگوی مورد آرزو.....	۱۴۷
۱۳-۳-داشته های با برکت.....	۱۴۷
۱۴-۳-یاد و توجه تام منشأ برکت، خداوند.....	۱۴۸
۴-فصل چهارم، علل و اسباب برکت در عمر.....	۱۴۹

۱۵۰	۴-۱-۴-اسباب باطنی برکت در عمر
۱۵۱	۴-۱-۱-۴-نیت پاک
۱۵۲	۴-۱-۲-۴-حب اهل بیت
۱۵۳	۴-۱-۳-۴-رضا
۱۵۳	۴-۱-۴-۴-قناعت
۱۵۴	۴-۲-۴-کاستن فاصله خود از موجودات مبارک
۱۵۵	۴-۲-۱-۴-درک زمان مبارک
۱۵۵	۴-۲-۱-۱-۴-درک شب قدر
۱۵۶	۴-۲-۱-۲-۴-درک ماه رمضان
۱۵۷	۴-۲-۱-۳-۴-درک ماه رجب
۱۵۷	۴-۲-۱-۴-۴-درک ماه شعبان
۱۵۸	۴-۲-۱-۵-۴-درک روز جمعه، عید فطر، ایات قرآن و عید غدیر
۱۶۰	۴-۲-۱-۶-۴-درک بکره یا بین الطلوعین
۱۶۱	۴-۲-۱-۴-درک مکان های مبارک
۱۶۲	۴-۲-۲-۱-۴-کعبه
۱۶۲	۴-۲-۲-۲-۴-مسجد الاقصی
۱۶۳	۴-۲-۲-۳-۴-مسجد کوفه
۱۶۴	۴-۲-۲-۴-۴-کربلا
۱۶۴	۴-۲-۱-۴-درک اعمال مبارک
۱۶۴	۴-۲-۳-۱-۴-صدق
۱۶۵	۴-۲-۳-۲-۴-رفق
۱۶۵	۴-۲-۳-۳-۴-قناعت
۱۶۵	۴-۲-۳-۴-۴-صلاه
۱۶۵	۴-۲-۳-۵-۴-نظافت

- ۱۶۵..... ۶-۳-۲-۴-نماز شب
- ۱۶۵..... ۷-۳-۲-۴-نکاح
- ۱۶۵..... ۸-۳-۲-۴-تودد و حفظ دوستی
- ۱۶۵..... ۹-۳-۲-۴-مشاوره با عاقل
- ۱۶۶..... ۱۰-۳-۲-۴-صبر
- ۱۶۶..... ۴-۲-۴-درک انسان های مبارک
- ۱۶۷..... ۱-۴-۲-۴-انسان های خاص
- ۱۶۷..... ۱-۱-۴-۲-۴-پیامبر اکرم (ص)
- ۱۶۸..... ۲-۱-۴-۲-۴-حضرت عیسی (ع)
- ۱۶۸..... ۳-۱-۴-۲-۴-حضرت نوح (ع)
- ۱۶۹..... ۴-۱-۴-۱-۴-ارباب و اسحاق (ع)
- ۱۶۹..... ۵-۱-۴-۲-۴-حضرت موسی (ع)
- ۱۶۹..... ۶-۱-۴-۲-۴-تمام ائمه اطهار (ع)
- ۱۷۱..... ۲-۴-۲-۴-صنف انسان ها
- ۱۷۱..... ۱-۲-۴-۲-۴-جماعت
- ۱۷۱..... ۲-۲-۴-۲-۴-مؤمن
- ۱۷۱..... ۳-۲-۴-۲-۴-شیعه واقعی
- ۱۷۲..... ۳-۴-۲-۴-انسان های نشاتمند
- ۱۷۳..... ۵-۲-۴-راه های درک انسان مبارک
- ۱۷۳..... ۱-۵-۲-۴-قبولی برتری و فضیلت انسان مبارک
- ۱۷۴..... ۲-۵-۲-۴-نیت پاک و آه صادقانه در رسیدن به انسان مبارک
- ۱۷۴..... ۳-۵-۲-۴-رضایت به اوصاف و اعمال انسان مبارک
- ۱۷۹..... ۴-۵-۲-۴-انتساب به انسان مبارک
- ۱۸۰..... ۵-۵-۲-۴-تبعیت و پیروی از انسان مبارک

- ۱۸۲ ۴-۳-۱ اعمال خاص موجب برکت عمر
- ۱۸۲ ۴-۳-۱-۱ وضوی دائم
- ۱۸۳ ۴-۳-۲ تمسک به قرآن
- ۱۸۴ ۴-۳-۲-۱ همراه داشتن قرآن
- ۱۸۴ ۴-۳-۲-۲ قرائت قرآن
- ۱۸۶ ۴-۳-۲-۳ حفظ قرآن
- ۱۸۹ ۴-۳-۲-۴ عینیت با قرآن
- ۱۹۰ ۴-۳-۲-۵ احترام تام به قرآن
- ۱۹۲ ۴-۳-۳ احترام به پدر و مادر
- ۲۰۴ ۴-۳-۴ احترام به علم، عالم، معلم
- ۲۱۰ ۴-۳-۵ تمسک به بسمله
- ۲۱۰ ۴-۳-۵-۱ آغاز نمودن با بسمله
- ۲۱۲ ۴-۳-۵-۲ راز برکت یافتن با بسمله
- ۲۱۴ ۴-۳-۶ تسمیه به نام "محمد"
- ۲۱۵ ۴-۳-۷ سلام کردن
- ۲۱۵ ۴-۳-۸ جماعت گردی
- ۲۱۶ ۴-۳-۹ حسن عمل و عمل حسن
- ۲۱۷ ۴-۳-۹-۱ نیکی به خانواده
- ۲۱۷ ۴-۳-۹-۲ صدقه
- ۲۱۸ ۴-۳-۹-۳ سخن نیک
- ۲۱۸ ۴-۳-۹-۴ اخلاق نیکو
- ۲۱۸ ۴-۳-۹-۵ همسایه داری نیکو
- ۲۱۸ ۴-۳-۹-۶ راستگویی
- ۲۱۸ ۴-۳-۹-۷ بخشندگی

۲۱۹.....	۸-۹-۳-۴-رقی و مدارا.....
۲۱۹.....	۹-۳-۴-امانت داری.....
۲۱۹.....	۱۰-۳-۴-استغفار.....
۲۲۰.....	۱۱-۳-۴-نماز شب.....
۲۲۱.....	۱۲-۳-۴-مشاوره با عاقل.....
۲۲۲.....	۱۳-۳-۴-عیادت مریض.....
۲۲۲.....	۱۴-۳-۴-تساهل در معامله [خرید و فروش].....
۲۲۲.....	۱۵-۳-۴-همجواری با مؤمن.....
۲۲۳.....	۱۶-۳-۴-صله رحم.....
۲۲۳.....	۱۷-۹-۱-در کبر [بین الطلوعین و صبحدم].....
۲۲۵.....	۵-فصل پنجم: معاصی و برکت.....
۲۲۶.....	۱-۵-شاخص عمری برکت.....
۲۲۷.....	۲-۵-عوامل سلب برکت از عمر.....
۲۲۷.....	۱-۲-۵-دو رنگی و غش با برادر مسلمان.....
۲۲۸.....	۲-۲-۵-ممانعت از حق دیگران.....
۲۲۸.....	۳-۲-۵-نیت خراب.....
۲۲۸.....	۴-۲-۵-اعمال زشت.....
۲۲۹.....	۵-۲-۵-ترک امر به معروف و نهی از منکر.....
۲۳۰.....	۶-۲-۵-فحش به برادر مسلمان.....
۲۳۰.....	۷-۲-۵-قضاوت ظالمانه.....
۲۳۱.....	۸-۲-۵-توهین و کوچک شمردن نماز.....
۲۳۱.....	۹-۲-۵-کوچک شمردن نماز جمعه.....
۲۳۲.....	۱۰-۲-۵-کفران نعمت.....
۲۳۲.....	۱۱-۲-۵-خیانت.....
۲۳۲.....	۱۲-۲-۵-زنا.....

۲۳۳	 ۵-۲-۱۳ دروغ
۲۳۳	 ۵-۲-۱۴ حرام خواری
۲۳۴	 ۵-۲-۱۵ اسراف
۲۳۴	 ۵-۲-۱۶ بخل ورزیدن
۲۳۴	 ۵-۲-۱۷ خودداری از پرداخت زکات
۲۳۴	 ۵-۲-۱۸ فروتنی در برابر دنیا داران بی ایمان
۲۳۵	 ۵-۲-۱۹ دوری از عالمان
۲۳۵	 ۵-۲-۲۰ فراگیری برای ریا
۲۳۶	 ۵-۲-۲۱ سوگند
۲۳۶	 ۵-۲-۲۲ ترک بسم الله الرحمن الرحيم [هنگام غذا خوردن]
۲۳۷	 ۵-۲-۲۳ خواب صبح دم
۲۳۷	 ۵-۲-۲۴ سؤال و خواهش
۲۳۷	 ۵-۲-۲۵ خوردن غذای داغ
۲۳۷	 ۵-۲-۲۶ ترک تحمید و صلوات
۲۴۰	 منابع

پیام گفتار

سپاس و سپاس خداوند متبارک و برکت بخش؛ او که در ذات و در فعل مبارک است.

درود خداوند و ملائکه بر خیر المرسلین (ص) که تیجان مخلوقات مبارک بر سر دارد و مجرای برکت و حریر عالمیان است.

سلام خداوند و ملائکه بر اهل بیت (ع) که هم مبارک و هم مساکن بر که الله هستند.

شکر نثار خداوند، و رسول مبارک (ص) و ائمه خیرات (ع) باد که به انسان های لایق برکت می بخشند و به زندگی ما در پرتو برکت بخشی معنا می دهند و تاج کرمانا را به این شکل بر سر ما می نهند.

شکر پروردگار که توفیق داد در صفت ذاتش؛ متبارک و صفت فعلش؛ بارک راه یابیم و و با نور آن برخی حقایق را دریابیم تا بتوانیم همدیگر را به برکت یافتن واداریم.

برکت موضوع مورد قبول تمام ادیان آسمانی است. در اسلام بر این واقعیت حق، تأکید بسیار شده و دامنه فراوانی پیدا کرده و ابعاد مختلف آن بیان

و تمام شایسته اعتقاد به آن در حق تعالی و ملائکه و تأثیر آن در زندگی

روزمره فردی و اجتماعی انسان است، لذا نمی توان و نباید در بررسی ها و محاسبات انسانی به ویژه در علوم انسانی مغفول بماند.

این موضوع در سالهای اخیر در غرب مورد توجه نخبگان قرار گرفته و حتی دو فیلم سینمایی در فرانسه سال ۱۹۸۷ و امریکا در سال ۱۹۹۲ به کارگردانی ران فریکه ساخته شده است. علی رغم اهمیت بسیار آن در فرهنگ اسلامی، محققین آنگونه که شایسته است به موضوع به صورت گسترده نپرداخته اند، اگرچه مفسران بزرگ در ضمن تفسیر قرآن، به ویژه در سی و دو آیه ای که مشتمل بر مشتقات واژه برکت است مطالب بسیار ارزنده عرضه داشته اند و محدث معاصر جناب آیه الله محمدی ری شهری اکثر احادیث برکت را گردآوری با نام "الخير و البركة" منتشر نموده اند و همچنین مقالات متعددی که بیشتر در تبیین مفهوم و آیات وارده نگاشته شده است، اما در عین حال موضوع به این مهمی که مشتق بین ادیان آسمانی است و می تواند ایمان به غیب را تقویت و عینیت بیشتر دهد باید بیش از این مورد تحقیق و توجه و تبیین و تبلیغ قرار گیرد.

کتاب پیش رو تلاشی در این جهت است. اساس تحقیق در آن بر آیات قرآن و احادیث استوار شده و به سه محور تبیین ماهیت و حقیقت برکت و شاخص ها و اسباب آن شکل گرفته است. در فصل آخر فقط به ترجمه منتخبی از احادیث کتاب ارزشمند الخير و البركة در اسباب برداشته شدن برکت از عمر اکتفاء شده است، اگر چه مجال تحقیق و شرح در آن فصل بسیار وسیع است. ترجمه اکثر آیات قرآن در سراسر کتاب از ترجمه حضرت آیه الله مکارم بهره گرفته شده است.

از خداوند متعال برکت این کتاب و برکت عمر خوانندگان آن، به ویژه منتقدین ناصح که نقاط ضعف کتاب را به بزرگی برای اینجانب هدیه می فرستند و تمام عزیزانی که درآماده شدن، تنظیم و نشر آن تلاش نمودند مسئلت می نمایم.

دکتر محمد جواد سلمانپور

دانشیار دانشگاه شیراز و

رئیس دانشکده مطالعات تطبیقی قرآن شیراز

www.ketab.ir